

VARSINAIS-SUOMEN SAIRAAHOITOPIIRI

SUOLIRAKKOLEIKKAUS

Tavallisin syy virtsarakon poistoon on syöpäkasvain rakossa. Leikkauksessa poistetaan virtsarakko ja sen tilalle rakennetaan uusi rakko ohutsuolesta (suolirakko). Suolirakko yhdistetään virtsaputkeen ja virtsaaminen tapahtuu normaalia kautta. Miehillä virtsarakon poiston yhteydessä poistetaan myös eturauhanen ja toinen virtsanpidätyksestä vastaava sulkielälihas. Jäljelle jäänyt sulkielälihas huolehtii pidätyskyvystä.

Ohutsuolta ei ole luotu varastoimaan virtsaa ja tästä seuraa:

- Suoli tuottaa limaa ja se jatkuu suolirakosta usein pitkään. Lima voi tukkia virtsankulun.
- Suolesta imeytyy tiettyjä ainesosia ja tämä voi johtaa elimistön happamoitumiseen ja nestetasapainon häiriöihin.
- Suolirakko ei toimi kuten tavallinen virtsarakko ja tämä voi aiheuttaa virtsankulkuongelmia ja virtsankarkailua. Hermoyhteys normaalin rakon ja sulkielälihaksen välillä menetetään suolirakkoleikkauksessa, joka aiheuttaa virtsankarkailua erityisesti yöaikaan.

Yleisesti ottaen ongelmat ovat merkittävämpiä ensimmäisen puolen vuoden aikana. Tämän jälkeen suolirakko mukautuu uuteen tehtävänsä ja tilanne tasapainottuu.

Alkuvaiheen toipuminen

Ensimmäisen kuukauden aikana paraneminen tapahtuu nopealla tahdilla.

Yleisohjeena happamuus ja nestetasapainon ongelmien ehkäisemiseksi:

- Juo runsaasti, noin 1,5-2 litraa esim. vettä tai kivennäisvettä.
- Lisää suolaa reilusti ruokaan ja syö esim. suolakurkkuja.
- Käytä natriumbikarbonaattitabletteja (ruokasooda) ohjeiden mukaan.

Ajoittainen painon seuranta on hyvä tapa kontrolloida nestetasapainoa. Leikkauksen jälkeen paino laskee muutaman kilon ja palaa muutamien viikkojen päästä lähtöpainoon. Jos paino laskee, kyseessä voi olla nesteenvajaus ja jos paino nousee, elimistöön kertyy nestettä. Muita oireita saattavat olla väsymys, heikotus ja närästys.

Ota yhteyttä urologian poliklinikalle, mikäli;

- painon muutos on huomattavaa.
- sinulle nousee kuume.
- koet väsymystä, heikotusta tai närästystä.

Virtsaaminen ja virtsankulun kuntoutus

- Suolirakon seinämässä ei ole sitä aktiivisesti tyhjentävää lihaskerrosta, vaan virtsaaminen tapahtuu rentouttamalla lantionpohjaa ja tarvittaessa jännittämällä vatsalihaksia.
- Suolirakko on alkuvaiheessa kooltaan pieni (2dl).
- Toipumisen edistyessä virtsaamisvälejä tulee pidentää, jotta suolirakko venyy tavoitemittoihinsa (4-5dl). Harjoitusta tulee tehdä, vaikka se aiheuttaisi virtsankarkailua.

Virtsamääriä voit seurata ajoittain mittaamalla. Määrän tulisi olla n.4dl muutamien kk kuluttua.

- Sulkijalihaksen ja lantionpohjan kuntoutus on tärkeää, sillä se yleensä mahdollistaa virtsan pidätyskyvyn. Harjoituksista saat erillisen ohjeen.
- Yöaikaan virtsa voi karkaila tahattomasti, vaikka päivällä karkailua ei olisi. Tämä johtuu siitä, että suolirakon paineen nousu ei välity unessa sulkijalihakseen, eikä se aktivoitu riittävästi. Voit käyttää herätyskelloherätystä tarpeen mukaan 1-2 kertaa yössä, jolloin tyhjennät rakon ennen virtsan karkaamista.
- Jos suoliliman määrä on runsasta ja se ei mielestäsi poistu riittävästi, niin hoitona on Mucovin-lääkitys. Lääke muuttaa limaa juoksevaksi ja lima poistuu rakosta helpommin.

Seksuaalielämä

Yleensä suolirakkoleikkauksella on merkittävä vaikutus seksuaalitoimintoihin.

- Miehillä siemensyöksy jää aina pois.
- Potenssi heikkenee tai ei toimi lainkaan. Toipuessaankin potenssi on yleensä poissa kuukausia leikkauksen jälkeen. Asiaa voidaan hoitaa eri keinoin (mm. lääkkeet suun kautta, virtsaputkeen asetettavat kapselit tai pistoshoito). Ota asia puheeksi kontrollien yhteydessä, mikäli se häiritsee sinua.
- Naisilla leikkaus saattaa vaikuttaa emättimen kokoon, erityisesti jos kyseessä on virtsarakkosalpangyotia. Hermovaurio voi heikentää sukupuolielinten tuntoa ja kostumista.

Jatkokontrolli

Ensikontrolli on yleensä 3 kk kuluttua leikkauksesta.